

СТАНОВИЩЕ

от

ПРОФ. Д-Р ЕКАТЕРИНА ИВАНОВА МИХАЙЛОВА, НБУ

член на Научно жури

за участие в конкурс за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, научна област: 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право (конституционно право), БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ, ИНСТИТУТ ЗА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО, СЕКЦИЯ ПУБЛИЧНОПРАВНИ НАУКИ

с кандидат

ИВА МИТЕВА ЙОРДАНОВА-РУПЧЕВА

с

дисертационен труд на тема

„СМЕСЕНИ ИЗБОРНИ СИСТЕМИ ЗА НАРОДНО СЪБРАНИЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ“

I. Кратка биографична справка за кандидата

Кандидатът Ива Митева Йорданова-Рупчева е магистър по право на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (1997). От 1998 г. е старши юрисконсулт в Министерството на правосъдието; 2000 г. – до момента заема различни позиции в администрацията на Народното събрание до директор дирекция „Законодателна дейност и право на Европейския съюз“; 2021 г. е избрана за народен представител и председател на 45-то Народно събрание. Лектор по практическо нормотворчество в Института за публична администрация и Софийския университет и в НБУ, програма „Право“. От 2015 г. е зачислена като докторант в задочна форма на обучение в докторската програма „Конституционно право на Република България“, ИДП при БАН.

II. Научна и научно-приложна значимост на изследването; цели; задачи; методология; методика

Темата на представеният за публична защита дисертационния труд е „Смесени изборни системи за Народно събрание в Република България“. Дисертационното изследване притежава безспорна значимост както в научно-теоретичен план, така и в приложен план. Темата е актуална и дискуссионна както в научните среди, така и сред широк кръг лица, проявяващи интерес и поставящи въпроси относно вида изборна система, която да се прилага в България. Дисертантът е поставил в центъра на изследването си въпросите за приложението и ефектите, които предизвикват различните изборни системи, които са практикувани в България. На базата на систематичен анализ за позитивите и негативите от различните изборни системи е направено и предложение, уплътнено и с изработен законопроект, за въвеждането на смесена избирателна система при провеждането на избори за Народно събрание. По този начин е постигната основната цел на изследването – предложен е модел на

изборна система, който отговоря на международните изборни стандарти, способства за повишаване на участието на избирателите и осигурява легитимно, отговорно и компетентно представителство.

Поставените изследователски задачи: описване на основните изборни системи с техните предимства и недостатъци; международните изборни стандарти; опитът на други държави в прилагането на смесени изборни системи; приложените в България смесени изборни системи и проявените недостатъци; анализ на основните елементи на функционално смесена изборна система са довели до научно-приложния принос – изготвянето на законодателно предложение, което да осигури на всяка политическа партия или коалиция силата, отговаряща на получените от нея действителни гласове, като внимателно обедини предимствата на пропорционалната система с мажоритарния избор.

Дисертантът си е служил със сравнително-правен метод, исторически метод, изследвания под формата на запитвания и интервюта, сравнителен анализ – базиран на проучване и сравняване на изборната практика, SWOT – анализ. Разнообразната методология е дала основа за разглеждането на поставения въпрос от различни аспекти, които дават основата за солидни изводи и оценки като е намерен балансът между теоретичния и практическия подход.

III. Приноси на дисертацията (научни, научно-приложни)

Най-напред държа да изтъкна общия принос за това, че е направено цялостно самостоятелно изследване по темата за предимствата и недостатъците на смесената изборна система в българската научна литература. Налице са, разбира се, множество публикации по темата, но в случая ни е представен самостоятелен научен труд на тази тема, който смятам, че ще бъде посрещнат с интерес.

Принос е направеното сравнително-правно изследване за ефектите от прилагането на смесена изборна система в страните, в които това се практикува.

Принос е също така и изследването, в това число и историческо, за създаването и прилагането на смесена изборна система в България, както и направеният анализ за ефектите от приложението ѝ.

Споделям изцяло заявените от докторанта приноси, а именно:

- ✓ *Концепция за функционално смесената изборна система в Република България, която е изработена на основата на направените изследвания и анализи. Концепцията разработва подробно въпросите свързани с комбинирането на мажоритарната с пропорционалната изборна системи, като са заложили правила, с които се цели постигането на система, която да е справедлива и демократична, като изборите да са честни между кандидати с различни политически убеждения. Създадената възможност да се избират част от депутатите мажоритарно в 80 избирателни района, а при пропорционалния избор да може да се гласува преференциално, цели създаването на краен резултат, който ще е пропорционално представителство, но ще дава право на избирателя да прави избор за предпочитан кандидат.*

- ✓ *Изготвянето на проект на Закон за изменение и допълнение на Изборния кодекс с приложена Методика за определяне на резултатите от гласуването и разпределяне на пропорционалните мандати при избори за народни представители, както и за определяне границите на изборните райони, с подробен числов пример. Изготвеният законопроект се състои от 83 параграфа и представлява предложение, което може да послужи за реализирането на законодателна инициатива. Също така изработената Методика допълва изработения законопроект и по този начин създава яснота за резултатите при възприемането на тази система. Подготвеният законопроект и методиката към него са съществен научно-приложен принос.*

IV. Публикации по темата – брой и характер на изданията

По темата на дисертацията са представени три научни публикации, като изданието, в което са публикувани, е специализирано за текстове в областта на правото. И трите публикации се отнасят до теми, които имат отношение към дисертационното изследване. Те дават основание да се направи извод за целенасочена изследователска работа.

Самата дисертацията е с общ обем от 277 страници и включва увод, три глави, заключение, приложения и библиография. Направени са 251 бележки под линия, а списъкът с използваната литература включва 212 национални и чуждестранни източника, което показва обстойна обосновка и познание на проблематиката.

Оценявам много високо и двете приложения към дисертацията: проект на Закон за изменение и допълнение на Изборния кодекс и Методика за определяне на резултатите от гласуването и разпределяне на пропорционалните мандати при избори за народни представители, както и за определяне границите на изборните райони.

V. Мнения, препоръки, бележки; заключение

Нямам бележки по представения за защита дисертационен труд. Бих препоръчала отпечатването и публикуването на дисертацията след защитата ѝ, тъй като смятам, че ще има висок интерес към нейното съдържание.

Считам, че в представения дисертационен труд се съдържат редица научноприложни резултати с определен принос за изследваната проблематика и че същият отговаря на структурата и съдържанието за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Изхождайки от оценката за представения дисертационен труд, съобразявайки и сериозния професионален опит на кандидата, давам положителна оценка и препоръка към Научното жури да гласува за присъждането на кандидата на образователната и научна степен „доктор“.